

در صفحه ۱۲ بخوانید...

دوست داریم در شهری روشن زندگی کنم | شهریانوامانی

دوست و دشمن | حسن انوشه

رفتارمان مثل مجسمه‌ها سرداست | محمدحسین عماد

و...و...

عوامل پسرقت در محیط زیست

محیط زیست و مشکلاتی که در حال حاضر گریبان آن را گرفته، بسیار گسترده و عمیق است اما در گام نخست ما باید عوامل پسرقت را با دقت مورد بررسی قرار دهیم، چرا که محیط زیست و...

وضعیت قرمز و محیط زیست

بزرگترین مشکل محیط زیست ما در حال حاضر بی توجهی دولت و مسئولان به محیط زیست و به تبع آن بی توجهی مردم است، اول از همه دولت و مسئولان باید خودشان به محیط زیست و...

بررسی ریشه‌ای مشکلات زیست محیطی کشور با نگاهی آموزشی – تربیتی

احترام به خاک، درخت، آب و پاکی

عکس:خبرگزاری ایرنا

بوی خوشی به مشام نمی رسد

محیط زیست جایگاهی نداشته و ندارد، مسأله دیگری که محیط زیست از آن رنج می برد، بحران مدیریتی است. در ۴۰۳ دهه اخیر شاهد بودیم، مدیرانی که مسئولیت های تصمیم گیری در سازمان را عهده دار می شوند، از بدنه محیط زیست نبوده و هیچ سنخیت و تخصصی در این حوزه نداشته اند. به طوری که بیشتر مدیران اجرایی از سایر دستگاهها آمده اند و هر کسی از هر جایی جا مانده به محیط زیست می آید، به همین دلیل است مدیرانی که اغلب تجربه ای در این حوزه ندارند، دیدگاه حفاظتی ندارند و چون در این حوزه کار نکرده اند، اهمیت موضوع را درک نمی کنند و طبیعی است که نمی توانند کارآمد باشند و برای چالش های محیط زیست قد علم کنند. چیزی که ما در این سال ها دیده ایم، این است که ۷۰، ۸۰ درصد از بدنه مدیریتی از مدیران کل سازمان گرفته تا مدیران استانی همه نیروهای وارداتی بوده اند. متأسفانه سازمان محیط زیست از داخل تربیت مدیر نداشته و نظام اداری سازمان در دهه های اخیر با مشکلات جدی مواجه بوده است. در صورتی که اگر مدیران از خود سازمان می بودند، یعنی از محیطیانی و کارشناسی محیط زیست شروع کرده و رفته رفته به رده های مدیریتی می رسیدند، می توانستند در د این حوزه را به خوبی درک کنند و اقدام اساسی برای محیط زیست کشور انجام دهند.

مژگان جمشیدی
فعال محیط زیست

بزرگترین مشکل محیط زیست ما این است که در کل مقوله محیط زیست جزو اولویت های راهبردی و اصلی کشور جایی ندارد؛ با این که برخی اوقات در دوره هایی شنیدیم که گفته می شود، محیط زیست از اولویت های مهم کشور است ولی در عمل می بینیم که این طور نیست؛ اگر حفظ محیط زیست جزو اولویت های کشور و دولت ها به ویژه دولت فعلی بود؛ بودجه سازمان متولی این موضوع ۹۰ میلیارد تومان نبود. امروز در کشور ما بودجه ساخت یکی از کوچکترین بخش های عمرانی مثل سد گلنדרه در استان خراسان شمالی ۱۲۰ میلیارد تومان است؛ این در حالی است که کل بودجه سازمان حفاظت از محیط زیست در سال ۹۲، تنها ۹۰ میلیارد تومان بوده است که با این ۹۰ میلیارد باید از ۱۰ درصد خاک کشور محافظت کند و بر عملکرد دستگاه های مختلف صنعتی و غیر صنعتی در حوزه محیط زیست نظارت داشته باشد. در واقع حفاظت از محیط زیست بدهد؛ ولی این وعده ها نظام برنامه ریزی کشور جایی ندارد. دلیل اصلی من هم برای این حرف بودجه است، بودجه کل

یادداشت

حفاظت یا حمایت محیط زیست

محیط زیست می توان به بازسازی خرابی ها پرداخت و از بروز پیامدهای ناگوار دیگر پیشگیری کرد برنامهریزی محیط زیست یعنی برنامهریزی برای حفظ و توسعه محیط زیست در سرزمین به عنوان الگوهای فضایی اکوسیستم ها با هدف نگهداری ظرفیت پایداری (طبیعت و حمایت از زیبایی منظره های آن است (بارش ۲۰۰۲).

برای دستیابی به هدف های برنامهریزی محیط زیست و برنامه ریزی توسعه در محیط زندگی رویکرد توسعه پایدار مورد نظر است به عبارتی ماهیت کلی توسعه پایدار عبارت است از: سلوک به هم پیوسته جنبه های اکولوژیکی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تغییر در در آمدت توسعه پایدار محیط زیستی یک اجبار اخلاقی یعنی عدالت در استفاده مشترک از محیط زیست را القاء می کند. به بیان دیگر برقراری توازن بین کیفیت محیط زیست و استفاده از منابع یکی از عناصر اساسی است و چیزی بیش از حمایت و حفاظت محیط زیست به شمار می آید. تداوم اکولوژیکی، بازدهی اقتصادی و عدالت اجتماعی ۳ اصل خدشه ناپذیر توسعه پایدار محیط زیستی اند که مکمل یکدیگر محسوب می شوند. متخصصان واقعی محیط زیست بر این باورند که بدون توسعه اساسا زندگی و حیات معنایی ندارد، باید در طبیعت دست اندازی

کنیم، تا زنده بمانیم که این باید تابع اصول، قواعد و قانونمندی های طبیعت باشد و با نیازهای اقتصادی، اجتماعی انسان ساکن در آن طبیعت مطابقت کنند. از این رو حدی برای توسعه قایل است تا آن نوع توسعه بتواند پایدار باشد.

اغلب کشورهای در حال توسعه مانند ایران تخریب و تباهی محیط زیست ناشی از برخورد شعاری با محیط زیست و توسعه پایدار و عدم بهره گیری از برنامهریزی در توسعه پایدار مطرح است. برای این منظور باید به ارزیابی توان اکولوژیکی در چارچوب یک برنامهریزی منطقه ای توجه ویژه داشت (مخدوم ۱۹۹۲). به عبارت ساده تر آمی باید از سرزمین چنان بهره بگیرد که ویژگی های طبیعی (اکولوژیکی) سرزمین باشد، دیکنه می کند و آنگاه باید این ویژگی ها را با نیازهای اقتصادی، اجتماعی خود سازگار کند مثلاً در زمینی که شیب زمین از ۱۲ درصد بیشتر است امکان کشاورزی فشرده و پرتولید وجود ندارد یا در جایی که بیشتر زمین آن مارن است نمی توان شهری را بنا کرد و توقع نفوذ فاضلاب به صورت اصولی و نبودن گنداب فاضلاب را داشت همانند مشکل فاضلاب در شهر پردیس که هر وقت از جاده بومهن به پردیس عبور می کنیم آن بوی مشمتز کننده شمارا آزار می دهد. ارزیابی توان اکولوژیکی اول به یافتن مناسب ترین مکان برای برپایی انواع توسعه به دست انسان می پردازد و هنگامی که مکان تمام انواع توسعه مشخص شد به آراستن آن در ارتباط به یکدیگر در چارچوب برنامهریزی یا برنامهریزی محیط زیست اقدام می کند. در چند ساله اخیر به همراه واژه محیط زیست حفاظت یا حمایت از محیط زیست در رسانه های عمومی به کار گرفته می شود. باید اذعان کرد که تفاوت

محتوای علمی این دو واژه که هر دو از فرهنگ غرب وارد شده و خوب هم جا افتاده بسیار فراتر از تفاوت محتوای زبانی آنهاست. برای روشن شدن تفاوت معنا این مثال را می آورم. سطح کره زمین ۲/۳ آب و ۱/۳ خشکی است آدم های روی کره زمین دارای حدود ۱۳ میلیارد هکتار خشکی و ۱۴۰۰ میلیون کیلومتر مکعب آب هستند. در نگاه اول این ارقام در مقایسه با جمعیت فعلی کره زمین ۷/۲ میلیارد نفر بسیار زیاد به نظر می رسد یعنی به هر نفر از جمعیت کره زمین ۲ هکتار زمین و حدود ۲۴۰ هزار لیتر آب می رسد.

ادامه در صفحه ۱۰

نرگس روحانی

عضو انجمن
ارزیابی محیط زیست

امروزه مطالعات محیط زیست بستر تصمیم گیری و برنامهریزی در دنیای بحرانی محیط زیستی، سیاسی و اجتماعی در تمام امور عمده انسانی مانند سیاست، صنعت، اقتصاد، فرهنگ و طبیعت است (کاپون ۱۹۹۲) در هزاره سوم از اهداف مطلوب سیاست گذاری، حمایت محیط زیست است که به طور مکرر تحت عنوان توسعه پایدار همه جا گیر شده است و حمایت محیط زیست و به تبع آن انجام توسعه مبتنی بر حمایت محیط زیست یا توسعه پایدار و در خور، به خاطر پروژ آثار تخریبی محیط زیست در دهه های اخیر است، ابعاد، شدت و شتاب تخریب محیط زیستی در کشور ما چقدر است؟ جاری شدن سیل های سال های اخیر در کشور ما، آلودگی شهرهای بزرگ ما، از بین رفتن سطح وسیعی از جنگل ها، رشد بی رویه شهرهای پانزایی گسترده در کشور ما، متروکه ماندن کشتزارهای ما به خاطر مهاجرت روستاییان به شهرها و واردات چند میلیاردی مواد غذایی و منابع طبیعی به کشور، خشک شدن ده ها تالاب و دریاچه به خاطر سدسازی های متعدد و عدم توجه به حقا

بین رفتن سطح وسیعی از جنگل ها، رشد بی رویه شهرهای پانزایی گسترده در کشور ما، متروکه ماندن کشتزارهای ما به خاطر مهاجرت روستاییان به شهرها و واردات چند میلیاردی مواد غذایی و منابع طبیعی به کشور، خشک شدن ده ها تالاب و دریاچه به خاطر سدسازی های متعدد و عدم توجه به حقا

به آنها و آتش سوزی های وسیع در جنگل ها و اراضی منابع طبیعی، نمونه های ملی از هرج و مرج جهانی در کشور ما است.

کارشناسان اکولوژی طبیعی ایران میزان تخریب سطح جنگل ها و مراتع کشور را ۳۶۰ مترمربع در ثانیه برآورد می کنند. میزان فرسایش آبی سالانه بیشتر از ۲ میلیارد تن و میانگین آن ۳۳ تن خاک در هکتار است. سالانه یک میلیون هکتار به وسعت بیابان های ایران افزوده می شود (مخدوم ۱۳۸۷) میزان رسوبات ورودی به ۳ سد مهم کشور (کارون، دز و سفیدرود) بیش از ۵۰ میلیون مترمکعب در سال است (وزارت نیرو سال ۱۳۷۴) تازه این رخدادهای در کشور روی می دهد که ۵۲ درصد آن کمتر از ۲۰۰ میلی متر در سال بارندگی دارد و ۷۰ درصد وسعت آن فاقد رودخانه دائمی است. به نظر می رسد که آثار تخریبی محیط زیست کشور ما دست کمی از وخامت اوضاع جهان ندارد.

بروز این آثار مخرب در محیط زیست چیست یا کیست؟

برخی تکنولوژی را مسئول و بانی خرابی محیط زیست می دانند (کاهن ۱۹۹۵) به عنوان نمونه ایالات متحده آمریکا را مثال می زنند که به واسطه استفاده از تکنولوژی برتر سالانه

۱۷ تن در هکتار فرسایش خاک دارد. (پی مثل ۱۹۹۵) اگر رقم ۱۷ تن در هکتار با رقم ۳۳ تن در هکتار ایران مقایسه شود دیده می شود که تکنولوژی برتر توانسته است رقم فرسایش را به نصف کاهش دهد. برخی اضافه بار جمعیت را مسئول می دانند که در بعضی جهات بی معنا هم نیست. اما بانی اصلی، توسعه اقتصادی و جمعیت رو به رشد جهان و فعالیت های اقتصادی سنتی است. به رغم

وجود شواهد عینی دل بر نفی رشد اقتصادی رفاه جامعه توسط اغلب اقتصاددانان و تمام سیاستمداران هنوز مترادف همدیگر محسوب می شوند و باید بین رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی تفاوت گذاشت.

توسعه اقتصادی یعنی ارتقاء و بهبود رفاه فردی و جامعه که وقوع آن ممکن است مستلزم رشد اقتصادی باشد. (پی مثل ۱۹۹۵).

در یک بررسی همه جانبه و گسترده از جانب دانشمندان محیط زیست جهان جمعی که این نتیجه رسیدند که با تهیه و تدوین و اجرای برنامه های آمایش سرزمین یا برنامه ریزی